

Beleidsplan ondersteuning minima 2017 - 2021

Ondersteuning op maat

Tussentijdse evaluatie 2020

Inleiding

In de gemeente Coevorden kan iedere inwoner, ongeacht zijn financiële situatie, sociaal, maatschappelijk en cultureel meedoen en toegang hebben tot hulp en ondersteuning. Optimale participatie is het hoofddoel van ondersteuning in het sociale domein. Dat geldt ook bij het ondersteunen van minima.

Vanuit deze visie werken we sinds 2017 aan de ondersteuning van minima in Coevorden. Op 31 januari dat jaar stelde de raad de kaders vast voor het minimabeleid voor een periode van 5 jaar. In deze tussentijdse evaluatie van het beleidsplan “ondersteuning op maat” beschrijven wij de stand van zaken op dit moment.

In het beleidsplan is vastgelegd dat wij ons richten op *inwoners die door hun financiën beperkt sociaal, cultureel of maatschappelijk kunnen meedoen en door hun financiële situatie moeilijker gebruik kunnen maken van hulp en ondersteuning*. Vaak gaat het niet om geld alleen, veel belangrijker is wat (langdurige) armoede met je doet. Zorgen om geld maken dat iemand in een overleefstand komt, daarmee vermindert het vermogen om na te denken over de toekomst en daarnaar te handelen. Ons minimabeleid is er op gericht de dagelijkse stress zoveel mogelijk weg te nemen en rust te creëren. Dat willen wij doen voor inwoners die nog maar kort rond moeten komen van een minimuminkomen, maar ook voor inwoners die al generaties lang niet anders kennen.

Als gemeente proberen we inwoners zoveel mogelijk uit de armoede te krijgen. Werk met een inkomen boven het minimum, is daar de beste oplossing voor. We realiseren ons dat dit niet in alle situaties mogelijk is, maar waar dat kan zetten wij in op werk. Dit vraagt van ons dat wij over de verschillende beleidsterreinen heen, integraal naar deze ambitie kijken. Op basis van betere monitorgegevens en de ervaringen die wij op gaan doen in het programma ‘Kansrijk Opgroeien, voorkomen en doorbreken van intergenerationele armoede’ verwachten wij hier de komende jaren verdere stappen in te kunnen zetten.

De in 2017 gekozen aanpak werpt zijn vruchten af. Wij weten steeds beter onze inwoners met een minimuminkomen te ondersteunen. Dit blijkt onder meer uit de grote stijging van het aantal Doe-Mee-passen. Tussen 2012 en 2018 verdubbelde het aantal deelnemers bijna. De kindpakketten, waarmee wij juli 2018 startten, worden gewaardeerd. Ouders geven aan het prettig te vinden dat hier geen aanvraagprocedure voor geldt, maar dat de pakketten automatisch worden toegestuurd.

Toch verdwijnt de armoede niet. Voor een aantal inwoners blijft het perspectief op betaald werk slecht, anderen kunnen met een baantje (soms zelfs een paar tegelijk) amper voldoende verdienen om tot een minimuminkomen te komen. Persoonlijke tegenslagen en schulden zijn andere oorzaken van (tijdelijke) armoede. Blijvende aandacht voor minima blijft daarom noodzakelijk.

Nu we een aantal jaren werken volgens de in 2017 bepaalde aanpak, zien wij ook mogelijkheden voor verbeteringen. In deze tussenrapportage beschrijven wij deze.

Corona

Terwijl wij aan de tussenevaluatie werkten, brak de coronacrisis uit. Naast de effecten op de gezondheid, grijpt de crisis ook diep in op de economie. De periode van groei van de economie en het aantrekken van de arbeidsmarkt kwam abrupt tot een eind. Wat de gevolgen op de langere termijn zijn is nog niet duidelijk. We verwachten een groei van het aantal inwoners dat een beroep moet doen op de bijstand en/ of op een inkomen tot maximaal 110% van het minimum uit zal komen. In de komende programmabegroting zullen wij aangeven hoe ons minimabeleid in 2021 er uit zal zien, gegeven deze veranderde omstandigheden.

Leeswijzer

In deze tussentijdse evaluatie houden we dezelfde opbouw aan als in het beleidsplan. In hoofdstuk 1 actualiseren we het beeld van de minima in onze gemeente. Onze visie op de ondersteuning van minima is niet gewijzigd, daarvoor verwijzen wij u naar het beleidsplan. Hoofdstuk 2 gaat in op de actuele stand van zaken van de aanpak die hoort bij deze visie, inclusief de monitoring.

1. Minima in beeld

Tussen 2009 en 2014 steeg het aantal huishoudens dat in Coevorden aangewezen is op een laag inkomen met ruim 2% (bron: Trendbureau Drenthe). Het aantal inwoners in Coevorden dat rond moet komen van een inkomen tot 110% van het sociaal minimum is de afgelopen jaren juist zeer stabiel. In 2014, 2015 en 2016 ging het om 10,7% van het aantal huishoudens, in 2017 was dit 10,8%, waarna in 2018 een lichte daling inzette naar 10,4% (bron CBS). Wat opvalt is dat het aantal huishoudens dat een inkomen heeft dat lager ligt dan 105% van het sociaal minimum iets sterker daalde. Dat is een positief teken: het aantal inwoners met de allerlaagste inkomens daalt het hardst.

Binnen de gemeente springen een aantal buurten er uit, als het gaat om het aantal huishoudens met een laag inkomen. In Coevorden centrum, Lootuinen en De Loo ligt het aandeel lage inkomens rond de 20%. Poppenhare kent het hoogste aantal inwoners dat van een minimuminkomen moet rondkomen: in 2018 bijna 27%. Het aantal huishoudens met kinderen die opgroeien in armoede (inkomen tot 110%) steeg in Poppenhare in twee jaar tijd zelfs met ruim 10%. Dit terwijl in Lootuinen het aantal kinderen in armoede met 2% daalde. We onderzoeken wat hiervan de oorzaak is en zullen blijven monitoren hoe dit zich na 2018 ontwikkelt.

	2016	2017	2018
Coevorden tot 105%	8,9	8,6	8,4
Coevorden tot 110%	10,7	10,8	10,4
Coevorden tot 120%	13,9	13,8	13,4
Poppenhare tot 110%	25	27,9	26,8
Gezinnen met kinderen tot 18 in de gemeente Coevorden	8,9	9,3	8,9
kinderen tot 18 - Lootuinen	35,6	36,9	33,5
kinderen tot 18 - Poppenhare	27,0	31,8	37,8
kinderen tot 18 - De Loo	30,4	30,2	31,6

Percentage inwoners met een minimuminkomen in de gemeente en enkele buurten, bron CBS

Uit onze eigen administratie halen we gegevens over schuldhulp en de Doe-Mee-Pas.

De drie gebieden met het hoogste percentage schuldhulpverlening zijn:

1. Gebied 7: 42% (Lootuinen, Poppenhare, Tuindorp en Binnenvree).
2. Gebied 1: 10% (Schoonoord en omgeving).
3. Gebied 5: 8% (Dalen en omgeving).

	2012	2016	2018	2019	2020
Inwoners met schuldhulp	240	320	315	270-300 ¹	266 ²
Doe-Mee-Pas houders	732	847	1342	1534	1513

¹ Het exacte aantal is nog niet bekend, wel dat de dalende lijn versterkt doorzet.

² Momentopname van september 2020.

Het aantal inwoners met schuldhulp steeg tussen 2012 en 2016 en blijft sindsdien stabiel. De schuldenproblematiek concentreert zich in gebied 7, waar bijna de helft van de inwoners schuldhulpverlening krijgt.

Het gebruik van de Doe-Mee-Pas nam een grote vlucht tussen 2012 en 2018, in 2019 waren er ruim twee keer zoveel deelnemers als in 2012. In 2018 kregen naast kinderen en senioren ook volwassenen de mogelijkheid een Doe-Mee-Pas aan te vragen. Dit verklaart de grote stijging dat jaar.

Personen met bijstandsuitkeringen, per 1.000 inwoners

	2015	2016	2017	2018	2019
Coevorden	39,4	40,5	40,8	36,1	33,3
Nederland	40,5	41,3	41,9	40,1	38,2
Verskil	1,1	0,8	1,1	4,0	4,9

Bron: waar staat je gemeente

Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering daalt sinds 2017 fors, sneller dan gemiddeld in de rest van het land. Aan die (korte) trend zal ongetwijfeld met de coronacrisis een einde zijn gekomen, maar in 2019 was onze uitgangspositie relatief goed.

	1 juli 2018	1 oktober 2018	1 mei 2019	1 augustus 2020
Kinderen met Doe-Mee-Pas	571	648	689	583
% van kinderen in minimagezinnen (schatting Stimulanz ³)	79%	90%	96%	80%

Het aantal kinderen met een Doe-Mee-Pas steeg fors na de zomer van 2018. In juli 2018 verstrekten wij de eerste kindpakketten. Het ligt voor de hand dat dit de stijging van het aantal deelnemers heeft veroorzaakt. Helaas daalde het aantal kinderen met een Doe-Mee-Pas ten opzichte van 2019 met ruim 100. De verklaring daarvoor is dat we eind 2019 een inkomenstoets uitvoerden, waarbij een deel van de deelnemers geen gegevens aanleverde of niet langer voldoet aan de voorwaarden. Het gaat om kinderen die al een aantal jaar een Doe-Mee-Pas hadden, de meeste kinderen die de pas in de zomer van 2018 aanvroegen, voldoen nog aan de criteria.

Beschikbaar budget (in € 1.000)	2016	2017	2018	2019
Minimabeleid	784	933	912	756
Armoedebestrijding kinderen	0	185	235	235
Totaal	784	1.118	1.147	991

In de programmabegroting is in 2017, naast de middelen voor 'armoedebestrijding kinderen' ook een extra budget toegevoegd voor de bijzondere bijstand. In 2018 kon het budget voor bijzondere bijstand (op basis van de uitgaven) weer naar beneden worden bijgesteld. In dat jaar hebben wij eenmalig extra budget ingezet voor de collectieve zorgverzekering en budget gereserveerd voor de uitbreiding van de Doe-Mee-Pas voor alle inwoners. In 2019 konden de budgetten voor bijzondere bijstand en de collectieve zorgverzekering worden verlaagd, van extra budget was dat jaar geen sprake.

³ Stimulanz deed in 2014 een schatting van het aantal kinderen in gezinnen met een minimuminkomen in 2017.

2. Aanpak

De aanpak bestaat uit 4 elementen. Per element geven wij aan waar we halverwege 2020 staan en welke vervolgacties wij inzetten.

Eigen kracht

Bij problemen met geld, komen mensen vaak in een overlevingsmodus. Ver vooruit kijken wordt lastig, de dag en de week doorkomen vraagt al genoeg energie. Minima ondersteunen we, zodat de eigen kracht weer naar boven komt. In de aanpak richten wij ons op ondersteuning voor volwassenen, kinderen en inwoners met hoge zorgkosten.

Volwassenen

De meeste regelingen die de gemeente Coevorden heeft, zijn gericht op volwassenen. Indirect profiteren de kinderen daar uiteraard van mee.

Ontwikkelingen

Er is veel aandacht voor de regelingen die er zijn voor minima. De medewerkers van de sociale teams geven aan dat de huidige regelingen goed in te zetten zijn. Waar een medewerker armoede of een gebrek aan ondersteuning constateert, wordt gehandeld. Medewerkers van het sociaal team kunnen in gevallen waar regelingen geen soelaas bieden, een beroep doen op maatwerkbudgetten. Dit maakt dat er echt maatwerk geboden kan worden en er samen met de inwoners gezocht wordt naar een passende oplossing. We komen eigenlijk altijd wel tot een passende oplossing, binnen de mogelijkheden die we als gemeente hebben. Desalniettemin blijven we alert op bijvoorbeeld de armoedeval. Indien wij knelpunten signaleren, gaan we op zoek naar oplossingen. Knelpunten verwachten wij onder meer te ontdekken op basis van de evaluatie van de inzet van maatwerkbudgetten. Met een Doe-Mee-Pas voor kinderen en 65-plussers startten we in 2011, vanaf augustus 2018 is de pas beschikbaar voor inwoners van alle leeftijden. Het aantal deelnemers is als gevolg daarvan in drie jaar tijd bijna verdubbeld.

De Sociale Alliantie, een landelijk netwerk dat ijvert voor een samenleving zonder armoede, benaderde april 2019 alle gemeenteraden in Nederland (*Lokale maatregelen om ontstaan van de energiekloof te voorkomen*, bij de ingekomen stukken van de raadsvergadering van 18 juni 2019). Zij roepen op om bij de energietransitie oog te houden voor inwoners met een kleine beurs. "Van de 10 procent armste huishoudens (besteedbaar inkomen tot € 7.358 per jaar) betaalt een derde meer dan 11 procent van het beschikbaar inkomen aan gas en stroom."

Wij willen oog hebben voor de bijkomende kosten die huishoudens met een minimuminkomen moeten maken, in het kader van de energietransitie. De komende tijd onderzoeken wij de mogelijkheden om hier het best aan tegemoet te komen. Een relatief eenvoudige mogelijkheid is het ondersteunen bij de omschakeling naar elektrisch koken, waarvoor een nieuw fornuis, nieuwe pannen en mogelijk ander keukengerei moet worden aangeschaft.

In het eind september 2020 ondertekende sport- en preventieakkoord Coevorden is een van de ambities om sport en bewegen voor iedereen mogelijk te maken. Voor inwoners waar de drempel vanwege de kosten te hoog is, zetten wij de Doe-Mee-Pas in. In de gesprekken kwam naar voren dat de uitval van volwassenen en kinderen te hoog is. Een sport kan tegenvallen, of het team waarin je terecht komt. Maar als het mogelijk is inwoners gemotiveerd te houden, dan willen wij dat bevorderen. Dit gaan we doen met een campagne om de Doe-Mee-Pas kenbaar te maken en een ander imago te geven, maar vooral met inzet op het verzorgen van begeleiding aan deelnemers naar structurele deelname aan het gekozen aanbod op het gebied van sport en bewegen.

In de tweede helft van 2019 stonden drie vrouwen uit Coevorden op het podium van het project Moederliefde van Loods13 in Emmen. In totaal acht alleenstaande moeders vertelden in een beeldende theatervoorstelling hoe hun leven eruit ziet. De acht spelers stonden nooit eerder op het podium. In drie maanden, twee dagen per week, werkten ze aan de voorstelling Moederliefde die de verhalen uit hun leven laat zien. Moederliefde verbeeldt de sores waarin alleenstaande moeders verzeild kunnen raken. Met name de financiële. De strijd met het UWV, de stapels dwingende brieven van instanties die ze maar het liefst ongeopend laten, maar ook de drukte van het huishouden: het komt langs in de 35 minuten durende voorstelling. De voorstelling werd in Emmen opgevoerd in december

2019. Na afloop werd er gezamenlijk gegeten. Begin 2020 gingen de moeders door met lessen bij Loods13. De voorstelling en de lessen hebben hun zelfvertrouwen versterkt.

Vervolgstappen

- In 2020 en/ of 2021 zullen wij, met de betreffende partners, onderzoeken hoe de verschillende maatwerkbudgetten worden ingezet (voor kinderen en volwassenen). Indien hier knelpunten naar voren komen, die voor meerdere inwoners gelden, gaan wij op zoek naar oplossingen. Met het Rudie Zwols Fonds hebben wij al goede afspraken kunnen maken, over de rolverdeling en samenwerking.
- De door de Sociale Alliantie aangedragen knelpunten als het gaat om de energietransitie, pakken wij op. Als er wijken of dorpen gasvrij gemaakt worden, bezien wij de mogelijkheden om minima te ondersteunen bij de aanschaf van keukengerei. Dit kan vanaf 2021 via de Doe-Mee-webwinkel (zie verder bij kinderen).
- Samen met de betrokken partners van het sport- en preventieakkoord Coevorden kijken we hoe we het bekender, aantrekkelijker kunnen maken en hoe we samen met de aanbieders de deelnemers blijvend kunnen binden aan de vereniging (geldt voor kinderen en volwassenen).
- Loods13 heeft aangegeven graag in gesprek te gaan om te bezien welke mogelijkheden er zijn om meer moeders te laten ervaren dat theater een boost kan geven aan zelfvertrouwen.
- Voor de Doe-Mee-Pas webwinkel van start gaat passen wij de verordening voor de Doe-Mee-Pas aan. Wij verwachten deze in december 2020 aan de raad te kunnen voorleggen.

Kinderen

Voor kinderen is het van groot belang niet op te groeien in armoede. Naast bijvoorbeeld gevolgen voor de gezondheid, krijgen deze kinderen het in sociaal opzicht ook moeilijk. Het gevoel er niet bij te horen op school, kan vergaande gevolgen hebben. Om die reden hebben wij de afgelopen periode prioriteit gegeven aan het ontwikkelen van een kindpakket voor alle kinderen die in een minimagezin leven.

Ontwikkelingen

Uit gesprekken die wij in 2017 voerden, bleek dat kinderen op de basisschool vooral uitjes, vakantie, een dagje strand missen. Middelbare scholieren gaven aan dat muzieklessen vaak duurder zijn dan via de Doe-Mee-Pas vergoed wordt en dat praktische spullen voor school (fiets, laptop of tablet) niet altijd te betalen zijn.

In de zomer van 2018 zijn we gestart met het verstrekken van kindpakketten voor kinderen uit minimagezinnen. In de zomer (vakantie) en in de winter (feestdagen) krijgen kinderen tussen de 3 en 18 jaar een pakket thuisgestuurd. In het zomerpakket zit onder meer een nationale bon voor een dagje uit. Daarnaast vergoeden wij de verplichte tablet bij de start van de middelbare school.

We hebben in 2018 vijftig ouders van in totaal 102 kinderen telefonisch gevraagd naar hun reacties op het zomerpakket. We vroegen wat ze goed en minder goed vonden aan het initiatief en in hoeverre de bonnen waren besteed. Ook wilden we weten of vervoer een probleem vormde. De reacties waren zeer positief. Mensen waren verrast dat de gemeente dit op deze wijze deed. Daarnaast waren ze blij dat wij als gemeente het initiatief zelf namen. Vervoer werd door bijna niemand als een echt probleem ervaren. Ouders proberen hun kinderen verantwoord te laten omgaan met het pakket. De meerderheid had of één of meerdere bonnen besteed, acht mensen hadden alle bonnen uitgegeven en tien mensen nog niets. De laatste groep ouders gaven vaak aan dat het bioscoopbezoek en een dagje weg voor de herfst- of kerstvakantie stonden gepland.

Wij zijn blij met het succes van het kindpakket in Coevorden. Tegelijk zien wij mogelijkheden ter verbetering. Vanaf 2020 verstrekken wij de kindpakketten via een webwinkel. De gemeenten Emmen en Borger-Odoorn kennen al webwinkels, die intussen wel verouderd zijn. De drie gemeenten gezamenlijk, doorlopen een aanbesteding. De tweede helft van 2020 staat in het teken van de implementatie. Via een webwinkel kunnen wij ouders en kinderen veel meer keuzevrijheid bieden, samenwerken met lokale ondernemers en de mogelijkheden voor oneigenlijk gebruik beperken. Ook is het eenvoudig om nieuwe regelingen toe te voegen. Wij blijven monitoren of de regelingen voor kinderen en jongeren hun doel bereiken.

In lijn met de motie die de gemeenteraad november 2018 aannam, gingen wij in gesprek met jongeren over waar zij mogelijkheden tot verbetering zien. Vooraf hebben wij de suggestie van de raad om Speaking Minds te gebruiken onderzocht. De kosten voor deze methodiek zijn echter hoog. Dat loont pas bij een structurele inzet. Vanuit het armoedebeleid zien wij daar op dit moment (nog) geen aanleiding toe. Wij spreken de jongeren geregeld en we krijgen via onze partners signalen als er iets speelt. Via jongerenwerkers van Maatschappelijk Werk Coevorden (MWC) hebben wij jongeren benaderd over de vraag hoe zij het kindpakket waarderen. Met de komst van de webwinkel ontstaan nieuwe mogelijkheden. We gingen op 30 oktober 2019 in gesprek in de Brede School SOM. Het kindpakket wordt breed gewaardeerd. De bon voor een uitje die nu in het pakket zit, wordt vooral door de kinderen onder de 12 leuk gevonden, de jongeren vanaf 12 jaar konden hier minder goed mee uit de voeten. In het gesprek kwam naar voren dat gezamenlijke uitstapjes naar bijvoorbeeld een trampolinepark, bij voorkeur met vervoer, op meer enthousiasme zouden kunnen rekenen. Bij de inrichting van de webwinkel gaan we kijken of dit mogelijk te maken is. We blijven de eerste periode in gesprek met jongeren over mogelijkheden de keuze in de webwinkel voor het kindpakket uit te breiden. Daarvoor benutten wij ook het ervaringsonderzoek onder deelnemers waarmee we in 2020 starten. In de programmabegroting 2021 zullen wij een voorstel doen aan de gemeenteraad over de hoogte van het bedrag van het kindpakket, wij financieren dat nu deels met structureel en deels met meerjarig incidenteel Rijksgeld.

De introductie van de kindpakketten heeft geleid tot een flinke stijging van het aantal kinderen met een Doe-Mee-Pas. Dit komt mede doordat wij hen automatisch een pakket toesturen. Dat vinden wij een verheugende ontwikkeling. Zo krijgen deze kinderen de kans zo 'gewoon' mogelijk mee te doen, net als hun leeftijdsgenootjes die in financieel betere omstandigheden opgroeien.

Onderdeel van het kindpakket is een maatwerkbudget. Waar geen bijzondere bijstand mogelijk is, maar kinderen bijvoorbeeld op een betonnen vloer moeten slapen, zetten wij dat in. Kinderen moeten gezond kunnen opgroeien, in een goede en veilige woonomgeving, waar ze hun vrienden durven uitnodigen.

Voor kinderen in onze gemeente maken verwijzers (dat zijn vooral de gemeente en MWC) gebruik van landelijke fondsen. De Voedselbank meldt alle kinderen tussen de 4 en 18 jaar aan bij stichting jarige job voor een verjaardagspakket, zo kunnen ook zij slingers ophalen en een kadootje uitpakken.

Naast het kindpakket kunnen kinderen ook gebruik maken van de Doe-Mee-Pas voor sport en cultuur. Niet altijd blijven kinderen sporten bij de vereniging waar ze lid van worden. Omdat de gemeente de contributie toch al heeft betaald, is er geen financiële prikkel om te blijven sporten. Wij vinden het van belang dat kinderen gaan sporten, maar vooral blijven sporten. Met de sportverenigingen die deelnemen aan het sport- en preventieakkoord gaan wij afspraken maken over hoe vanaf 2021 het sportaanbod in de webwinkel wordt ingericht. De mogelijkheden om op proef te sporten of tussentijds het lidmaatschap op te zeggen als een andere sport aantrekkelijker blijkt te zijn, willen wij vergroten.

Vervolgstappen

- De implementatie van de webwinkel vraagt veel van onze aandacht tot eind 2020. Samen met de leverancier die de aanbesteding heeft gewonnen, leggen wij de laatste hand aan de techniek. Met lokale sportverenigingen en (culturele) organisaties richten wij de webwinkel in. Eind dit jaar laten wij de Doe-Mee-Pas-houders zien hoe zij een keuze kunnen maken in de webwinkel.
- Samen met de sport- en culturele verenigingen zorgen wij voor een aantrekkelijk aanbod op de webwinkel. Dit aanbod moet prikkelen om te blijven sporten, eventueel bij een andere vereniging dan die van de eerste keuze. Wij kunnen dit met de gegevens die de webwinkel bijhoudt beter monitoren (zie ook hoofdstuk monitoring).
- Het kindpakket is onderdeel van de implementatie van de webwinkel. We willen zoveel mogelijk keuzevrijheid bieden, binnen het uitgangspunt dat kinderen in armoede zoveel mogelijk mee moeten kunnen doen. In de programmabegroting nemen we het bedrag op dat per kind beschikbaar is in 2021.
- In 2020 voeren we voor het eerst een deelnemers-ervaringsonderzoek uit. De komende jaren benutten wij dit onderzoek om de webwinkel door te ontwikkelen.

Inwoners met hoge zorgkosten

De ondersteuning van minima zetten wij zo gericht mogelijk in. Het bieden van maatwerk vraagt veel tijd, daarom zoeken wij ook naar algemene regelingen waarmee we een

specifieke groep kunnen bereiken. Zorgkosten vormen voor inwoners met een chronische ziekte of aandoening een extra last. Landelijk is hiervoor, in samenwerking met zorgverzekeraars, een collectieve zorgverzekering ontwikkeld. Dit is een manier om zonder hoge administratieve lasten, gericht inwoners met hoge zorgkosten te ondersteunen. De verzekeraars bieden – met collectiviteitskorting - pakketten die veel van de kosten dekken en de gemeente draagt bij in de premie.

Ontwikkelingen

Na het vaststellen van het beleidsplan schraptte zorgverzekeraar Zilveren Kruis de collectiviteitskorting. Het gevolg was dat de kosten voor de verzekering voor onze inwoners zou gaan stijgen met meer dan € 5 per maand. Het college heeft er voor gekozen de minima met het ‘zwaardere’ pakket (Optimaal 3) volledig te compenseren en minima met een ‘lichter’ pakket minder. Dit omdat het doel van de zorgverzekering is vooral de minima met hoge zorgkosten te ondersteunen. Gelijktijdig vroegen wij andere verzekeraars een aanbod te doen. Hiertoe bleek alleen Univé bereid. We hebben 2018 benut om de afspraken verder uit te werken en onze minima eind 2018 te informeren over de mogelijkheden die ontstonden door de komst van een tweede zorgverzekeraar. Tussen half november en half december konden inwoners langskomen op in totaal 8 spreekuren. Univé was daarbij steeds ook aanwezig, Zilveren Kruis is niet ingegaan op ons aanbod aanwezig te zijn. Alle bij ons bekende minima hebben een brief met flyer gekregen en een herinneringsbrief. In deze brieven informeerden wij hen over de gemeentelijke collectieve zorgverzekering, de keuzemogelijkheden en de informatie op de gemeentelijke website. Voor het eerst was het eind 2018 mogelijk aanvragen digitaal in te dienen. Eind 2019 hebben wij minder actief gecommuniceerd, maar wel de mogelijkheid geboden informatie te krijgen via het bestaande inloopsprekuren bij MWC. Ook in 2020 informeren wij onze inwoners. De Voorzieningswijzer kan bij het maken van de keuze een goed hulpmiddel zijn.

Het aantal verzekerden vertoont sinds 2017 een dalende lijn. De komst van de tweede verzekeraar Univé en de door ons gevoerde communicatiecampagne, zorgde voor een lichtere daling van het aantal deelnemers in 2019. Met de collectieve zorgverzekering bereiken wij 22% van de inwoners met een inkomen tot 130% van het minimum, landelijk ligt dit percentage op 36. Het aantal deelnemers is voor ons echter niet leidend, van belang is dat inwoners zich passend verzekeren. De informatie die wij via de spreekuren en de Voorzieningswijzer verstrekken is daar op gericht.

In twee jaar tijd steeg het aandeel van Univé in het totaal aantal verzekerden van 14 naar 18%. Onderstaand overzicht laat het totaal aantal verzekerden zien, inclusief de verzekerden die jonger zijn dan 18 jaar. Wat opvalt is dat bij Univé het aandeel 18- op 30% ligt, waar dat bij Zilveren Kruis 15% is. In 2020 was van alle verzekerden 18% jonger dan 18, 82% ouder dan 18.

Verzekeraar	2017	2018	2019	2020
Zilveren Kruis	1019	941	791	724
Univé	0	0	131	162
Totaal	1019	941	922	886

Wij zien een daling van het aantal inwoners dat de voor iedereen verplichte zorgverzekering niet kan of wil betalen. Als iemand meer dan 6 maanden geen premie betaalt, volgt een zogeheten bestuursrechtelijke premieheffing. De premie wordt verhoogd met een boete, deze verhoogde premie zal betaald moeten worden totdat de schuld afgelost is. Landelijk is het aantal wanbetalers 1,2% van de verzekerden, in Coevorden is dat 1%. Onderstaand de dalende trend van wanbetalers.

	2016	2017	2018
Aantal wanbetalers zorgverzekering	440	410	340

Vervolgstappen

- Wij blijven de collectieve zorgverzekering uitvoeren, zoals in het beleidsplan staat. Wij vinden de extra keuzemogelijkheden die er nu zijn, een positieve ontwikkeling.

Eind 2020 brengen wij opnieuw actief de mogelijkheden onder de aandacht van onze minima.

- Ons college vindt het van belang dat inwoners de juiste zorg krijgen. Het is bekend dat financiële overwegingen er soms voor zorgen dat men medicijnen niet ophaalt bij de apotheek of een verwijzing naar een specialist niet opvolgt. Zorgmijding leidt meestal tot ernstigere klachten en hogere kosten. Dit willen wij vermijden. Samen met de organisaties die veel contact hebben met onze minima, blijven wij scherp op zorgmijding. Nu al is maatwerk mogelijk. Indien nodig zullen wij maatregelen nemen om bepaalde risicogroepen financieel tegemoet te komen.
- Voor 2021 onderzoeken wij of een proef mogelijk en wenselijk is om jongeren met jeugdhulp, als zij 18 worden, tegemoet te komen in het betalen van het eigen risico. Enkele andere gemeenten werken al op deze manier. Het gaat dan om de zorg in het kader van de geestelijke gezondheidszorg, die vanuit de zorgverzekering wordt vergoed.

Integrale aanpak

Gemeente

Ontwikkelingen

Bij de sociale teams zijn flinke slagen gemaakt. Medewerkers weten steeds beter welke regelingen er bestaan voor minima en hoe die ingezet kunnen worden. De aanvraagprocedures voor regelingen zijn een constant punt van aandacht. Het is niet mogelijk gebleken te komen tot één formulier voor alle regelingen van de gemeente, de informatie die wij nodig hebben blijkt te veel te verschillen per regeling.

De inzet voor minima, door partners in onze gemeente, waarderen wij zeer. Dit toont dat er in Coevorden naar elkaar wordt omgekeken. Particuliere initiatieven en professionele organisaties, die iets voor minima willen betekenen zijn een waardevolle aanvulling op wat we als gemeente (kunnen) doen. Wij willen graag onze inzet en die van onze partners zo goed mogelijk op elkaar afstemmen. Met onder meer het Rudie Zwols Fonds werken wij hieraan. Zo voorkomen wij dubbelingen en zorgen ervoor dat de inzet van alle partijen elkaar versterkt. Door de verbeterde contacten met scholen en de goede samenwerking met MWC komen er meer aanvragen.

Vervolgstappen

Binnenkort plaatsen wij een gezamenlijk formulier voor een aantal van onze regelingen en voor aanvragen voor het Rudie Zwols Fonds op onze website.

Partners

Ontwikkelingen

In 2018 hebben wij twee maal een Doe-Mee-Markt georganiseerd. In januari in multifunctioneel centrum Ravelijn Verbindt, met informatie over wat alle organisaties in Coevorden doen voor minima. Deze markt werd bezocht door ongeveer 200 inwoners, zowel volwassenen als kinderen. In augustus vond de zomeractiviteit plaats, vooral gericht op sport en spel, maar ook met informatiekramen van organisaties. Deze activiteit werd door ongeveer 150 inwoners bezocht. Doe-Mee-Pashouders waardeerden de markten, het was voor alle organisaties ook een manier om ervaringen met elkaar uit te wisselen. In 2019 organiseerden wij een Doe-Mee-Markt begin juli, een markt met allerlei organisaties die inwoners helpen, die bijvoorbeeld niet veel geld te besteden hebt of vastlopen op andere dingen, zoals beheersing van de taal of moeite hebben met solliciteren. De aanwezige organisaties waren onder meer de bespaarcoaches van woningcorporatie Domesta, de Voedselbank, Stichting Need to Help en MWC.

Vervolgstappen

- Partijen weten elkaar steeds beter te vinden. Dit willen wij blijven bevorderen door ook in 2021 een Doe-Mee-Markt te organiseren. Dit sluit aan bij de ambitie om de inzet van alle partijen op elkaar af te stemmen (zie onder “Gemeente”). In 2020 kunnen wij geen Doe-Mee-Markt organiseren, wij proberen op een andere wijze onze samenwerkingspartners te betrekken, ook om deze tussenrapportage met hen te bespreken.

Pilot intergenerationele armoede

In het Veenkoloniale gebied (delen van Groningen en Drenthe) leven een kleine 14.000 gezinnen in armoede, vaak generatie op generatie. De inzet van gemeenten en betrokken organisaties is hard nodig om deze hardnekkige vorm van armoede effectief aan te pakken.

Ontwikkelingen

Samen met de gemeente Emmen zijn wij een pilot gestart. Met ingang van 2021 sluit ook de gemeente Hardenberg aan. De drie gemeenten gaan in totaal minimaal 18 gezinnen, op een andere manier dan nu gebruikelijk, ondersteunen. In Coevorden gaat het om 5 gezinnen. De pilot zal 3 jaar duren. Intergenerationele armoede is een hardnekkig vraagstuk, wij hebben daarom niet de illusie dat we deze in 3 jaar tijd kunnen doorbreken. Wel verwachten wij te kunnen zien of elementen van de aanpak het begin van een verandering betekenen. Bij de pilot is de Rijks Universiteit Groningen betrokken. Verder is de gemeente Coevorden vanaf 2019 lid van de Alliantie van Kracht, onderdeel van Kans voor de Veenkoloniën. Dit maakt het eenvoudiger met alle voor dit vraagstuk relevante partijen kennis te delen en ervaringen uit te wisselen. Begin maart 2020 presenteerden de werkers van MWC en Sedna (Emmen) hun aanpak in de stuurgroep van de Alliantie van Kracht, met als toehoorders gemeenten, zorg- en welzijnsorganisaties, corporaties. In de pilot krijgen ervaringsdeskundigen een rol, zij kunnen vanuit eigen ervaring advies geven over de juiste aanpak. De uitvoering van de pilot wordt in Coevorden door gezinscoaches van MWC uitgevoerd. Kern van de aanpak is om niet zozeer in te zetten op de concrete vragen die er zijn (bijvoorbeeld een financiële tegenvaller), maar juist op de onderliggende processen. Krijgt een kind bijvoorbeeld de kans om een opleiding te volgen die past bij zijn/haar capaciteiten of is de groepsdruk zo groot dat hij/ zij hetzelfde werk gaat doen als ouders en grootouders? Omdat dit altijd al zo gaat.

Vervolgstappen

- De pilot maakt deel uit van de Regiodeal met het Rijk. Met Hardenberg stemmen wij, als penvoerder van het project, de start in die gemeente per januari 2021 af. MWC verwacht in 2021 één of twee extra gezinnen te kunnen ondersteunen.
- Voor het binnenkort te starten programma dat zich richt op het voorkomen en doorbreken van intergenerationele armoede is de pilot een belangrijke “inspanning”. De lessen uit de pilot kunnen hopelijk bijdragen aan een effectieve aanpak die breed toepasbaar zal zijn.

Preventie

Ontwikkelingen

De Voorzieningenwijzer is in 2018 bij 273 huishoudens ingezet. Gericht werden huurders in een bepaald gebied uitgenodigd om deel te nemen. De pilotfase is afgerond, op basis van de evaluatie is besloten door te gaan. De gemeente en de woningbouwcorporaties legden in de prestatieafspraken het volgende vast:

Nieuwe huurders moeten een goede start kunnen maken in hun nieuwe woning. Daarom wordt aan alle nieuwe huurders actief de mogelijkheid aangeboden om door middel van persoonlijke ondersteuning een inventarisatie van hun financiële situatie te maken. Mogelijke financiële besparingen worden daarbij getoetst en aangevraagd. Deze ondersteuning kan ook worden aangeboden aan huidige huurders die dat wensen en vanuit de signaleringsrol van de partijen kunnen worden aangedragen. Gemeente en Corporaties spreken af dit gezamenlijk aan te bieden en de kosten hiervan gezamenlijk te dragen.

In 2019 zijn de afspraken tussen beide corporaties, MWC en de gemeente vastgelegd in een convenant. Helaas maakten de coronamaatregelen het dit jaar moeilijk de Voorzieningenwijzer af te nemen. Dit komt doordat er minder doorverwijzingen kwamen en omdat het voor MWC lastiger was gesprekken te voeren. In de tweede helft van 2020 trekt het aantal gesprekken weer aan. Over een heel jaar is het doel 300 gesprekken te voeren,

tussen juli 2019 en september 2020 zijn ruim 120 gesprekken gevoerd. Gemiddeld besparen inwoners vele honderden Euro's doordat zij meededen aan de Voorzieningenwijzer.

Naast de Voorzieningenwijzer vinden verschillende preventieve activiteiten plaats. In de week van het geld krijgen leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs tips hoe om te gaan met geld. De rol van de gemeente is hierin beperkt, partners als de Rabobank organiseren in deze week de nodige activiteiten.

In samenwerking met de gemeente Hardenberg zijn op het Alfa College een aantal jaren workshops gegeven in het kader van omgaan met geld aan alle tweedejaars studenten. Verschillende workshopleiders als notarissen, schuldhulpverleners, klantmanagers, jongerenwerkers werkten hier graag aan mee. Daarnaast worden verschillende theatervoorstellingen ingezet op zowel het Alfa College, Esdal College als de Nieuwe Veste. Tijdens deze voorstellingen worden herkenbare financiële situaties nagespeeld en het gesprek hierover met de leerlingen aangegaan. Hoe gaan zij met zo'n situatie om, wat zou beter kunnen?

Ook worden op het Esdal College en de Nieuwe Veste Peer-to-Peer educators ingezet om jongeren met elkaar in gesprek te laten gaan over geld.

Inwoners kunnen bij vragen en problemen terecht bij MWC, onder meer tijdens een vast inloopspreekuur. Ook andere partners, zoals Humanitas en de invulhulp, werken preventief.

Vervolgstappen

- Met de corporaties, MWC en de Voorzieningenwijzer maken we een plan hoe we het aantal gesprekken kunnen verhogen. Daarbij kijken we ook naar onze eigen contactmomenten met inwoners. Eind 2020 willen wij de Voorzieningenwijzer ook gericht inzetten in de communicatie over de collectieve zorgverzekering voor minima, waarbij het uitgangspunt is dat inwoners zich passend laten verzekeren.
- Met de uitvoering van het Programma 'Kansrijk Opgroeien, voorkomen en doorbreken van intergenerationele armoede' zetten wij nog meer in op preventie. Gemeente en organisaties gaan meer leren van en met inwoners, wat wel en niet werkt in het vergroten van kansen van kinderen. Er wordt meer samenhang aangebracht in de activiteiten van andere beleidsterreinen en de werkzaamheden van partners. Dit vindt in eerste instantie plaats in de wijken Poppenhare, Lootuinen en Tuindorp, waarna succesvolle werkwijzen worden verbreed naar de hele gemeente. Meer informatie is beschikbaar in het programmaplan.

Monitoring

Het meten van de effectiviteit van ons beleid is van groot belang. Zeker als het gaat om de verborgen armoede, willen wij hier zicht op krijgen, we kennen bijvoorbeeld signalen van armoede onder agrariërs. Maar ook de effectiviteit van het kindpakket en de collectieve zorgverzekering blijven we monitoren.

Het onderzoek dat door de Rijksuniversiteit Groningen in de Veenkoloniën wordt uitgevoerd naar intergenerationele armoede, volgen wij nauwlettend. Verder constateren we dat we met de kindpakketten nu bijna alle gezinnen met een laag inkomen bereiken.

Monitoring is een combinatie van het verzamelen van getallen (indicatoren) en het voeren van het gesprek daarover met partners. Zo doen wij dat bijvoorbeeld met de Voedselbank. Zij geven aan dat 82 huishoudens (218 personen) in onze gemeente gebruik maken van hun diensten, in die huishoudens leven 79 minderjarige kinderen. Voor ons is van belang dat deze huishoudens en kinderen weer perspectief krijgen.

Elk najaar krijgen wij de resultaten van de benchmark schulden en minimabeleid van Divosa, waarin Coevorden wordt vergeleken met vergelijkbare gemeenten.

De komst van de webwinkel voor minima maakt het mogelijk over meer gegevens te beschikken. Met deze gegevens willen wij bijvoorbeeld beter volgen of kinderen blijven sporten en hoe vaak zij van sport wisselen. Als dit bij bepaalde verenigingen meer voorkomt dan bij anderen, kunnen wij gerichte inzet plegen om kinderen daar te laten blijven sporten.

Ontwikkelingen

De cijfers die wij in algemene zin tot onze beschikking hebben, zijn samengevat in het hoofdstuk *minima in beeld*.

Vervolgstappen

- In de eerste drie jaar van de looptijd van dit beleidsplan zijn verschillende acties ingezet. De effecten van deze acties zijn niet direct meetbaar, maar pas na enige tijd. Wij hebben opdracht gegeven voor de uitvoering van een tweede minima effectrapportage, die zal eind 2020 beschikbaar zijn. Zodra deze gereed is, informeren wij de gemeenteraad en de adviesraad sociaal domein over de uitkomsten.
- Wij werken voor het gehele sociaal domein aan betere monitoring. Ook het minima- en armoedebeleid wordt hierbij betrokken.
- Als de kwaliteit van de monitoring is verbeterd, willen wij onze doelen concreter maken, gekoppeld aan de juiste indicatoren.